

HALKEVİ

BAĞIMSIZLIK VE DEMOKRASİ MÜCADELESİNDE

SAYI : 2 | HALKEVLERİ YAYIN ORGANI | AĞUSTOS 1978

Toplumsal Anlaşma neler getiriyor

20 temmuzda Hükümet ile Türk - İş arasında imza lanan belge işçi sınıfının gelişen Ekonomik - demok ratik mücadelesinin önüne çekilmek istenen yeni bir settir.

1968 - 70 yıllarında yükselen mücadeleyi sendikalar kanununda yaptıkları değişiklikle engellemek is temişler 15-16 Haziranda şanlı direnişle karşılaşmışlardı, 1 mayıslar, DGM direnişi, 20 Mart direnişi işçi sınıfına büyük deneyimler kazandırmış kendi sınıf bilincini süratlendirmiş, örgütlü mücadele bilincini artırmıştır.

Türkiye'de ücretler düşüktür alınan zamların önemli bir kısmı vergi ve SSK primi olarak kesilmektedir. Tüketim mallarının fiatları yılda % 50 yi aşan bir hızla yükselmektedir, kiralar atek pahasıdır. İşçi sınıfı bırakın daha iyi bir hayat sağlamayı, elindekini yitirmemesi için bile mücadele vermek zorundadır. İşçi sınıfı iş teminatı_can güvenliği, daha az yorulmak az yıpranmak istemekte, horlanmaya, ikinci sınıf vatandaş muamelesi görmeye karşı çıkmakta, çeşitli demokratik haklar talep etmektedir. Bütün bunlar burjuvazi için çeşitli biçimlere bürünmüş para demektir. Dışa bağımlı ve çarpık ekonomik yapı bu talepleri karşılıyamamaktadır.

Telkelci burjuvazi bu durumu çözebilmek için devletten şunları istemektedir.

— Bir taraftan kamu iktisadi teşebbüslerinin kendilerine ucuz hammadde ve ara malı sağlaması, diğer taraftan devlet bütçesinden teşvik. Her ikisinin de gerçekleştilebilmesi, kamu iktisadi teşebbüslerinin daha verimli çalışmasına, ürünlerini daha ucuza maletmesine bağlıdır. Bununda en kolay yolu, buralarda çalışan işçileri daha fazla çalıştıracak ve işçilere daha az ücret verecek bir uygulamayı getirmek.

— Tekelci burjuvazinin işyerlerinde çalışan işçilerin ekonomik-demokratik mücadelesine gereken darbeyi indirebilmek için kamu iktisadi teşebbüslerinde bir örnek oluşturmak.

Değişik işyerlerinde örgütlü devrimci sendikaları yoketmektir. Türk-İş ile yapılan anlaşma gereğince esas olan işkolu sözleşmeleridir. İşyeri sözleşmeleri yapılmayacaktır. İşyerinde sözleşme yapılmak zorunda kalınsa bile işkolu sözleşmesinden daha fazla haklar verilmiyecektir. KIT işyerlerinde işkolu yetkilerinin büyük çoğunluğu bu günkü durumda Türk-İş ve buna bağlı federasyonlar tekelinde olduğundan, anlaşmalar. bu federasyonlar eli ile sağlanacak işyerlerinde örgütlü devrimci sendikaların ekonomik olarak zor durumda kalmalarının objektif şartları istemleri oluşturulacaktır.

Hükümetin attığı bu adım IMF'nin istemleri doğrultusunda ücretlerin dondurulmasını amaçlamaktadır.

İşçi sınıfının ekonomik - demokratik mücadelesinin bu zor anında bu engeli de aşacağı mutlaktır. Ancak ilerici demokrat ve devrimci örgüt ve kişiler desteklerini arttırmak, örgütlenmeli ve bu antidemokratik uygulamaya karşı çıkmalıdırlar.

Başyazı

Kültürel Mücadelede Halkevlerinin yeri

Halkevleri anti-emperyalist, anti-kapitalist, anti-feodal kültür savaşımı veren anti-faşist bir demokratik kitle örgütüdür.

Örgütün işlemi hakkında görüşlerimizi anlatabilmemiz için öncelikle kültür konusunu kısaca açmak ve buna bağımlı olarak ülkemizin ekonomik ve sosyal yapısına değinmek zorundayız.

Kültür belli bir toplumun hayatının insan kafasındaki şekillenmenin ürünüdür. Her kültür belli bir toplumun ekonomisinin ve siyasetinin ideolojik bir yansımasıdır. Bu kısa tanımdan haraket ederek Ülkemiz kültürünün şekillenmesine değinelim.

Ülkemizde kapitalizm kendi iç dinamizmi ile gelişmediğinden, emperyalizme bağımlı olarak üsten alta doğru çarpık bir şekilde gelişmiştir. Kültür de bu ekonomik ve siyasal yapıya göre şekillenmiştir. Bu şekillenme ekonomik ve siyasal yapının bir yansıması olduğundan dolayı buna bağımlı olarak ülkemizde geliştirilen kültür insanlarımızı kaderciliğe, başıboşluğa, umutsuzluğa, bireyselliğe, çıkarcılığa ve hiç birşeyin değişmeyeceği kanısına doğru yozlaştırmak istenmektedir. Günümüzde kültüre ilişkin halkımıza iletilen mesaj kısaca budur. Halbuki bizim toplumumuz bir kültür denizine sahiptir. Bunların büyük bir çoğunluğu işlenmemiş günümüzde en temel hammadde kaynağıdır. Örneğin Pir Sultan, Şeh Bedrettin Mevlana, Veysel, Dadaloğlu ve binlercesi.

Halkevlerinin görevi bu zengin kültür mirasında iyi olan her şeyi devralmalı, yararlı olan her şeyi eleştirici bir şekilde çözümlemeli zaman ve mekana uygun halkımızın hayatındaki kültüründen ilerici olan her şeye sahip çıkmalıdır. Ancak bu mirasa sahip çıkarken onu örnek alarak kulanmalı yaratıcı çalışmalarımızın yerini almamalıdır.

Halkımızın objektif olarak belli bir değişikliğe ihtiyaç duymaktadır. Fakat subjektif olarak henüz bu ihtiyacın bilincinde değildir. İşte bizim görevimiz, objektif olarak bir değişikliğe ihtiyacı olan halkımızın düşünsel alandaki değişimini sağlamak için kitlelerle bağ kurmak ve bu işlevi en etkin bir şekilde yerine getirmektir.

Birincil işlevi kültür olan Halkevleri, demokrasi ve halk düşmanlarının saldırı hedefi durumuna geldiğinden ve ülke genelinde de bu durum somutlandığından birincil duruma geçen demokrasi ve bağımsızlık savaşımı içinde yer almak.

Kitlelerin birlikte mücadele ruhunu sağlamak zorundadır. Bunu sağlamanın tek yolu devrimci kültür anlayışının kitlelere benimsetilmesinden geçer. Bu da Halkevlerine düşen önemli bir görevdir.

«Saldırganlar, eşkiyalar bir yatağa dayanıyor. Önce o yataklar kurutulmalı elebaşlarına ve örgütlerine yönelinmeliydi...»

Ahmet YILDIZ'ın Yazısı

(Sayfa 3 de)

DEVRİMCİ KÜLTÜR MÜCADELESİ ÜZERİNE

İdris ORTAKAYA'nın İncelemesi

(Sayfa 2 de)

DEVRİMCİ KÜLTÜR MÜCADELESİ ÜZERİNE

İdris ORTAKKAYA
Halkevleri 6. Bölge Temsilcisi

Halkevleri Anti Emperyalist Anti Kapitalist Anti Feodal Kültür savaşımı veren bir demokratik kitle örgütü olarak en geniş yığınların örgütlendirilmesinin bir biçimi olarak kavranmalıdır. Bugün yaşanan hayatta hiçbir olgu toplumun içinde var olan sosyal olaylardan ayrı düşünülemez. Halkevleri toplumsal olaylar karşısında son derece duyarlı davranmak zorundadır. Ülkemiz Emperyalizme karşı ilk kurtuluş savaşını veren ülkedir. Ancak bu kurtuluş savaşından sonra'da Dünya çapında gelişen olaylar ülkemizin Emperyalizmin Sömürüsünden tam anlamıyla kurtulamadığını göstermektedir. Üst yapı düzeyinde bir taraftan Feodal ideolojiler varlığını korurken diğer yandan Emperyalizmin Kültür politikası gereği «yoz» Kültür'de ülkemiz de yaygınlaştırılmaya çalışılmaktadır.

Bu bakış açısıyla en genelde Halkevleri Halkımızın, Bağımsızlık, Demokrasi ve «Devrimci Kültür» mücadelesinde etkin görev almalıdır.

Emperyalist ülkelerin güdümünde ve denetiminde bir gelişim seri izleyen ülkemizde iktisadi, toplumsal ve siyasal yaşam gibi kültürel yaşam da Emperyalizm tarafından belirlenmekte, biçimlendirilmektedir. Bilindiği gibi Kültür herhangi bir toplumda, O toplumdaki maddi hayatın üretiminin insan bilincindeki yansımasının Sanat, Eğitim ve Öğretim, Gelenekler, toplumsal ve buna bağlı olarak bireysel davranışlar gibi üst yapı kurumları düzeyindeki biçimlenişidir.

Ülkemizin Ekonomisindeki, toplumsal yaşamındaki ve siyasal arenasındaki çarpıklık ve bunalımdan paçasını kurtaramıyan ve Emperyalist Hegemonya altındaki yapı, aynen kültürel yaşamda da görülmektedir.

Ülkemizdeki kültürel yaşam tablosunu şöyle çizebiliriz. Kırsal kesimde, özellikle Feodal kalıntıların etkinliğinin sürdüğü bölgelerde, milyonlarca insan okuma, yazma, öğrenme olanağından bile yoksundur. Kır emekçilerinin, toprağa ve dolayısıyla toprağın sahibine bağımlılığı temeli üzerinde yükselen Feodal kültür, kırsal kesimde oldukça yaygındır. Kırsal kesim de gericilik boş inançlar, bilime ve onun ürünlerine düşmanlık, insan yaşamının her alanında etki gösteren ve kaderciliği işleyen çeşitli Feodal İdeolojiler kırsal kesimde, insanlarımızı Ortaçoğ karanlığında tutmak istemektedir. Kentlere baktığımız zaman burada da, öğrenim kurumlarından, Sinemasına, tiyatrosuna bol resimli, magazinli, renkli basın organlarına kadar, tüm kültür kurumları, çalışan kitleleri, sömürüsünün, buna bağlı olarak tüm sorunlarının ve bunların nereden kaynaklandığının bilincine varmalarını, iç ve dış sömürücü güçleri tanımalarını engellemeye yönelik, onları bireyciliğe, yozlaşmaya teşvik eder bir nitelik ve içeriktedir.

Bütün bunların yansıra, son yıllarda, faşizme kitle tabanı yaratma girişimlerinin bir ürünü olarak her kesimde ve her düzeyde faşist ideoloji faşist terörle birlikte giderek yaygınlaşmaktadır.

Bütün bunlardan dolayı Halkevleri emekçi halk kitlelerinin, Emperyalist - Kapitalist kültürün yozlaştırıcı, bireyciliği kışkırtan aldatmacalarından ve Feodal gericiliğin karanlığından kurtarmak görevlerini yüklenmek durumundadır.

Halkevleri emekçi halk kitlelerinin temel eğitim ve öğretim olanaklarına kavuşmasına bizzat yardımcı olmalıdır. (Örneğin, okuma - yazma kursları) Ülkemizdeki bozuk düzenin Bilgisizliğe mahkûm ettiği insanlarımızın, özellikle kırsal kesimde, okuma yazma öğrenimlerini, bilimin ürünlerinden yararlanmalarını, hiç olmazsa bilimin getirdiği olanakları öğrenmelerini, demokratik bilinçlenmelerini, sorunlarının ve bunların nereden kaynaklandığının bilincine varmalarını sağlamak amacıyla halkevleri esas olarak emekçi halk kitlelerinin bağrında örgütlenmek durumundadır. Halkevleri bu amaca hizmet etmek için, değişik sanat ve kültür faaliyetleri üzerindeki egemen sınıfların kurduğu tekeli parçalayıp, tiyatro, sinema, edebiyatın çeşitli dalları, folklor ve benzeri alanların kitlelere malolması ve bunların kitlelerin demokratik bilinçlenmesine hizmet eden etkin araçlar haline gelmesi doğrultusunda çalışmalıdır.

Halkevleri Devrimci bir halk kültürünün oluşmasına da oldukça büyük bir önem vermelidir. Açıktır ki, kitlelerin sanat ve kültür alanında yaratıcılığının gelişmesi ve Devrimci bir halk kültürünün oluşması, herşeyden önce kültürün geniş kitleler içinde derinlemesine bir biçimde yaygınlaştırıldığı bir ortamda gerçekleşir. Halkevleri böylece ulusal kültür mirasımızda halktan yana, emekten yana, Devrimci mücadele geleneğine ilişkin ne varsa sahip çıkarak bunları kitlelere ulaştırmalı bunları geliştirmelidir. Halkevleri gelmiş geçmiş bütün insanlık kültürünün, bugünkü toplumumuzda emekçi insanlarımızın düşünsel gelişimine, Devrimci Demokratik bilinçlenmesine hizmet eden tüm kültür ürünlerinin yaygınlaşmasını sağlamalıdır.

Halkevleri, ayrıca, sporu, halk kitlelerini etkisiz eden ve onları tümüyle pasif bir seyirci durumuna düşüren bir nitelik ve içerikten kurtarmak üzere kitle sporu anlayışının gelişmesi ve yerleşmesi için çaba sarfetmelidir.

Halkevleri, gerek kırsal kesimde, gerek kentlerde emekçileri ekonomik - demokratik mücadelenin değişik alanlarına kitlesel bir biçimde sokabilecek bir platform olarak da ele alınabilir (Bu amaca yönelik olarak, halkevi şubeleri kendi bünyesinde, tüketim, üretim ve yapı kooperatifleri kurabilir.)

Bütün bunların yansıra, günümüzün toplumsal gerçekleri açısından düşünüldüğünde, halkevlerinin asıl önemi kitlelerin faşist ideolojiye karşı kültürel ve zihinsel bakımdan donatılmasını sağlamasıdır.

Bugün çağımıza damgasını vuran en önemli olay Emperyalizm gibi Saldırgan bir sistemin tüm dünya'da çöküşe gitmesidir. Gerçekten de bugün gelişim çizgisi haklıdan, iyiden, yeni düşüncelerden yanadır.

İşte bu gelişmeler karşısında halkevleri elbette iyiden, yeni olandan yana olmak zorundadır. Her türlü Feodal ve Emperyalist kültüre karşı, halkın demokrasi mücadelesinin yanında yer almalıdır ve bugüne kadarda bu kavgada yerini almıştır.

Halkevlerinin halkın mücadelesi doğrultusunda attığı adımlar bazı çevreleri rahatsız etmiştir. Bugün «İnsanlık suçu» olarak mahkûm edilmiş Faşizmin Ülkemizdeki uzantıları Faşist güçleri halkevlerine saldırmaktadırlar. Bu saldırılar elbette esas olarak halkın mücadelesine yönelmektedir.

Bu tespimtler ışığında Halkevleri örgütlenesi ülkenin en geri kalmış bölgelerine kadar uzanan halk odaları vb. gibi bölümleriyle halkımızın ilerici tarzda örgütlendiği, eğitildiği bir işlev yüklenmelidir. Bilimsel bir yaklaşımla olaylara bakılmasında toplumsal gerçekliğin kavranılmasında halkevleri zorlu bir uğraş vermelidir. Halkevleri emekçi sınıf ve tabakaların en geniş bir şekilde örgütlendiği, çağ dışı ideolojilere sömürüye ve zulme karşı tüm değerlerimizi halkımızın yararına kullanmaya yönelik bir biçimde mücadele yürütmelidir.

Demokrasi mücadelesi bugün toplumumuzun eksenini oluşturmaktadır. Halkevleri bu mücadele'de halkın bir örgütü olarak yer almaktadır. Ve onun güçlü olmasının maddi temelide halkın mücadelesinin yanında olmasıdır.

Halkevleri siyasal veya mesleksel bir örgütlenme değildir. Bu tür örgütlerden farklı bir yapıdadır tüm halkın örgütlendiği bir özelliği de bireyciliğin egemen olduğu böylesi bir düzen sınırları içerisinde «Gönüllü hizmet» götürmesidir.

Sürdürülmek istenen insanlık dışı sömürü ve zulmü ortadan kaldırmak, bütün maddi ve manevi zenginliklerimizi halkımızın yararına kullanmak ve bu zenginliklerin bir avuç yerli sömürücüye dışa akmasını önlemek, onlara karşı mücadele etmek ve bu mücadelede dostlarının ve düşmanlarının kim olduğunu mücadelenin ne olduğunun halka anlatılmasıdır. Sorunlarına bilgili uyanık bir şekilde sahip çıkmalarının sağlanmasında en önemli görev Türkiyenin dört bir yanında emekçi halkımıza hitabedebilecek ve onların sorunlarını dile getirecek geniş halk yığınlarının toparlandığı örgütlenebildiği bir demokratik kitle örgütü olan Halk evlerine düşmektedir.

Halkevlerinin en önemli amaçlarından biri «Bağımsız, çağdaş, demokratik bir toplum düşüncesini halka anlatmak ve benimsetmeye çalışmaktır» Halkızımın yaratacağı yeni uygarlığın sağlam temellerinin halkın iktidarına, düşünce özgürlüğüne, hoşgörüye ve insan sevgisine dayalı bir demokrasi olduğuna inanarak halkın bu yöndeki eğitimine yardımcı olur.

HALKEVLERİ Genel Merkezi Tarafından Yayınlanır
SAHİBİ : HALKEVLERİ adına Ahmet YILDIZ
SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ : Ali KORKMAZ
Tel : 18 00 47 - 18 22 74
FİATI : 2,50 Krş.
YAZIŞMA ADRESİ : Halkevleri Kültür ve Eğitim Sekreterliği, Atatürk Bulvarı No. 104, Ankara
BASILDIĞI YER : HALKEVLERİ Basımevi / Tel : 17 65 53

İnsan Kanı ile beslenen canavar nasıl doğdu, nasıl beslendi, nasıl yaşıyor ve ne istiyor

Yazan : Ahmet YILDIZ

Bu günkü Türkiye'de, tüm geçmişdekilerden daha korkunç, ilerici - devrimci - yurdsever görünce, salyaları akan bir kudurganlıkla saldıran bir canavar topluma kan kusturuyor.

Aslında, daha iyi bir gelecek isteyen bir çok kandırılabilir iyi niyetli insanları da kudurtup kardeşleri üzerine saldırtan bu canavarı doğurtup besletenler de onun yaptıklarından başkalarını suçlayacak denli toplumla alaya kalkışıyorlar.

Bu canavarın nasıl doğduğunu, kimlerce beslendiğini, nasıl yaşadığını ve ne istediğini iyice kavramadan, toplumu bu beladan kurtaramayız.

İnsan kanı ile beslenen, gücünü insanlık düşmanlığından alan, yalnız güçlüye yaşam hakkı tanıyan, kapitalizmin en kanlı diktası olduğu halde sosyalist maskesi takan ve ancak yalan ve demogoji ile yaşayan faşizm canavarının ülkemizdeki vaftiz babası ve besleyen anası demirel iktidarları olmuştur. «İlla ben ve bizler, her şey bizim için, benden sonra tufan, tutkularım için herkesle işbirliği yaparım, her aracı kullanırım» zihniyetinin ülkenin başına belâ ettiği bu canavarın doğuşu ve büyütülüşü Demirelizmin becerisi ile olmuştur.

Gerçekten, karşıt olduğu anayasal düzeni savunanlara karşı, yasa dışı kaba kuvvete dayanan uyduruk örgütler türeten, yandaşlarından silahlı yüz binler oluşturma çağrısında bulunan, meşru güçlere karşı ayaklanmayı öneren, sömürgecilerin «ayır buyur», (karşıtına karşıt) yaratma taktiğini (sola karşı sağ) sloganı ile, kendi ülkesinde uygulayan, CIA kuramcılarının örgütledikleri (yarı askersel militan) yetiştirme kamplarının çalışmasını yararlı bulan ve devleti saldırganlara işgal ettiren ve en sonunda da, faşizm için aranan bir yıkıntıyı «enkaz» oluşturan demirel iktidarları olmuştur.

Cepecilerin her yönden, bir yıkıntı haline getirdikleri ülkenin yönetimini üstlenen Ecevit iktidarının yaşanılan çok ağır koşullara (ekonomide tüm bir iflas, röntgen filmi bile aldırmayan dövizsizlik, derhal ödenmesi gereken yüz milyar lirayı aşkın dış borç, yetmişyedinin bir çok işinin ertelendiği yetmiş sekizin olanaklarını da tüketmiş, savunma ve dış politikayı kımıldamaz halde ipotekleyen ambargo ile orduyu silahsız bırakan ve düşmanca tavırlara karşı yalvarıp duran) kıyaslanınca, başarılı sayılabilecek bir çok girişime karşın, can güvenliğinin sağlanamamasında, çok önemli yanlışlar vardır.

İçişleri Bakanlı (bütün bölümleri ile) ve istihbarat örgütlerinin baş sorumlusu oldukları yanlışlar şöylece özetlenebilir :

1. Tanılama (Teşhis) hatalıdır. Topluma kan kusturan olaylara, aşırı sağ - aşırı solun, karşıt uçların ya da eylemli - silahlı uçların çatışması diye anlamsız, öze inmeyen yüzeysel tanımlamalar koymak, önlemlerin yetersizliğine ve yalnışlığına yol açmıştır.

Gerçekte ise, sağda faşistlerin, kitlesel terorizmi de içeren ve ilerici yurtseverleri hedef alan, gözü dönmüş bağnaz saldırganlarla (devlet gücü ve kaynaklarından da yararlanan) kendilerine sol diyen kimi gurupcukların (bunlar da sol değil faşistlerle birlikte dış güçlerin aletleridirler) bireysel terorizmi ile, cana kıyma olayları artarak sürmektedir. Bu iki gurup dışındaki sağ ve sollar, cana kıyma olaylarından sorumlu tutulamazlar. Gerçi bunlar içinde de, iktidarın her güçlüğünü alkışlayan az değildir.

Aslında, hiç bir akıllı solcu, bugün, olay çıkarıp, faşistlere yöneltilmesi gerken iktidarı kendine çekmez. Ve siyasal savaşımı için daha elverişli olacak özgürlükçü bir ortamın gelişmesini erteletmez. Bu doğru tanımlama, önlemlerin asıl hedeflerini açıkca belirtir ve halka da, gerçek düşmanlarını tanıtarak, onun desteğini (eğleme karşı olan sağ ve solun da) sağlardı.

Ayrıca da, çağ dışı insanlık düşmanı rejim aletleri, çıkarcıların bekçileri, faşist iktidar köşklerinin harcının yoğurucuları ve onlara çıkacak merdivenlerin basamakları haline sokulan iyi niyetli saf insanların, coşkuları kötüye kullanan kimi gençlerin gerçekleri anlamalarına yardım edilmiş olur.

2. Kadro çok kötüdür. Cephecilerin yerleştirdikleri valilerin, kaymakamların, istihbarat görevlilerinin, polis ve jandarmanın, onların türeterek besledikleri ve hâlâ da yüreklendirdikleri saldırganlara karşı değil, onlarla birlikte, bugünkü iktidaiyice bilinmeliydi. Faşisit aletlerinin raporları ile, onlarla işbirliği halinde olanlara faşistleri yakalatmak isteyen Bakanlığın başarısı ancak bir tansık (mucize) olurdu. Böyle bir tansık sağlanamadığı için can güvensizliği artarak sürmektedir.

Saldırganlar, eşkiyalar, bir yatağa dayanır. Önce o yataklar kurutulmalı, ele başlarına ve örgütlerine yönelinmeliydi. Oysa, güvenlik kuvvetleri içindeki yataklara dokunulmaktan kaçınılmıştır.

3. Kamu oyunu oluşturan beyan ve uygulamalar hâlâ da sürmektedir. Bu günkü Türkiye'deki güncel en büyük tehlike, ne bütünlüğümüze yönelik eğlemler ve ne de anarşi ya da acıkca adı konamayan aşırılıklardır. Asıl ölümsül tehlike faşizmdir. Başka tehlikeler, her zamanki gibi bu gün de yatsınmamalı. Fakat her kaygıyı ikincil duruma getiren bugünkü baş tehlikenin ve güdücülerinin saptanmasını engellemek gerçek suçluları ve hainleri maskeleme, hem suçlu hem güçlü rolünü oynamak ve iki yüzlü alkışlarla sorumluları kötü amaçlarına alet etmek için dikkati bu ikinci sorunlara çevirtme oyunu boşa çıkarılmalıdır. Şu acı gerçek bilinmelidir ki, cepheciler bir bakanı alkışladı mı, yalnış konuştuğunu kavrayarak sözlerini düzeltmelidir. Onların alkışladığı sözler bu hükümet için iyi olamaz. Aslında, hükümetin başarılarından ödü kopanlar nerede ise, onun başarısızlığı için yağmur duasına çıkar gibi bir tutku içindedirler. Her yıl Irak ve Iran dan kaçarak Hakkari'nin ıssız sarp ormanlarında savaşanları, sanki yalnız bu yıl bunu yapıyorlarmış gibi göstererek, kötü niyetlerine alet etmek isteyenlerin eğlemleri çok anlamlıdır.

Tüm ilerici yurt severlerin ve hükümetin dahi canına kıymak için çılgın bir tutku ile azgınlaşanların tehlikesiyle, (bilmem ne zaman, toplumsal düzende köklü değişiklikler yapacaklarından, bugünkü tuzu kuru engi keyflileri rahatsız edecekleri) kaygısından kaynaklanan korkuyu dengeleştirmek, hatta bunları daha da zararlı görmek gibi, bir tür harakiriye saplananların etkileri önlenmelidir. (Komünistler geliyor ha) korkutmacasıyla, faşistlere karşı etkisiz kalmak, hatta onlardan denge için yararlanmak isteyen Hinderburg'un acı öyküsü ve Almanya'nın başına getirdiği belâdan ders alınmalıdır. Böyle bir tuzağa hükümetin düşmeyeceği kanısındayım. Devletin en etkin yerlerini yıllarca işgal edenlerin bile, çocuklar gibi, afiş asma gösterisi yaptıkları bir dönemde, hiç bir sucu icermeyen afişleri yasal olarak asan polisleri cepheci polisler gözaltına aldığı skandal da, bu skandalı yapanlar yerine afiş asanları suçlayan hatta onlara yüklenenlerin tutumunu anlatacak söz bulamıyorum. Bu çelişkiden yararlanan cephecilerin polisleri, iktidarları döneminde göze alamadıklarını yapabildiler.

Faşiste yani düşmana verilecek ödünün bedeli ancak dost kanı ile ödenir.

Sayın Ecevit'in (tuzağa düşmeyelim yılgınlık göstermeyelim) öğütleri herkesten önce sorumluların kulaklarına küpe olmalıdır.

Cepheciler için, siyasal yönden, en iyi olan ülke ve rejim için en kötü onlar için en kötü olanın da men iyi olduğu acı gerçeği gözardı edilmemelidir. Kimi düşsel ya da fantezi saplantılardan kurtulup, yaşadığımız koşulların ve acı gerçeklerin ışığında, tüm davranışlarımızı yeniden düzenlemek için yitirecek bir anımız bile kalmamıştır.

Devraldığı yıkıntıyı, içindeki türlü belâlar yüzünden, temizlemenin, onu onarımdan bile daha güç olduğunu (içinde, akreplerin, yılanların, dinamitlerin ve tuzakların yerleştirildiği ve temizleyenlere saldırıp duran yaratıkların başında bekledikleri yıkıntıyı), yönetmeyi üstlendiği devlet aygıtında yüz binlerce koşullanmış silahlı düşmanı olduğunu artık açıkca görmüş olan hükümetin, uyarılarımıza (dost acı söyler)in ötesinde, bir anlam vermeden, içtenlikle karşılaması en içten dileğimizdir.

Böylesine, gercekci ve halkımızın başına belâ olanlardan yurdu kurtarıcı bir tutumu, tüm yurt severler de yürekten destekler.

YAPILAN BASKI VE SALDIRILAR

20.6.1977 ila 3.2.1978 tarihleri arasında yani 8 aylık bir zaman içinde halkevlerine yapılan baskı ve saldırıları şöylece sıralayabiliriz.

Sadece ANKARA'da bu süre içinde

24 Halkevi Şubemiz bombalı saldırıya uğradı

21 Halkevi Şubemiz polisce basılmış üyelerimiz gerekçesiz olarak dövülmüş ve çirkin sözlü saldırılara uğramışlardır.

3 Halkevi üyemiz şehit edilmiştir. Faşist saldırılar sonunda hayatlarını kaybetmişlerdir.

26 üyemiz kurşunla yaralanmıştır.

107 Halkevi üyemiz haksız yere gözaltına alınmış ve işkence görmüştür.

150 Halkevi Üyesi halkevlerine gittikleri için Atatürk'çü düşünceye düşman bazı emniyet görevlileri tarafından tehdit edilmiştir.

Bu saldırılar sonucu bir milyon liradan fazla maddi zarara uğramış bulunuyoruz.

GÜNÜMÜZ KOŞULLARINDA HALKEVCİLİK SAVAŞIMI

ANIL ÇEÇEN

Türkiye yeryüzünde demokratik süreci en hızlı yaşayan ülkelerin başında gelmektedir. Hem ortadoğu, hem de akdeniz ülkesi özelliklerini fazlasıyla taşıyan Türkiye, aslında demokratik rejimin yaşayabilmesi için her açıdan elverişli koşullara sahip değildir. Tüm engellere ve çeşitli dış baskılara karşın demokrasinin otuz yıldır yaşaması ülkenin geleceği açısından sevindirici bir durumdur.

Ne var ki biçimsel olarak demokratik rejimin yaşaması her alanda demokratikleşmeyi yaygınlaştıramamıştır. Demokratik gelişmeler karşısında rahatsız olan, çıkar düzenlerini korumak ve geliştirmek isteyen çevreler antidemokratik, giderek otoriter ve faşist eğilimler göstermişler. Türk halkının çağdaş uygarlık düzeyine yönelik demokrasi savaşımını boğmak istemişlerdir.

Halkevleri, Türk halkının demokratik ve toplumcu savaşımının örgütleri olarak tüm ülkede yaygınlaşmış, sayıları yüzleri aşarak bine yaklaşmıştır. Türk demokrasi tarihinde hiçbir örgüt bu kadar hızlı ve yaygın bir gelişme gösterememiştir. Artan antidemokratik baskılar halkımızı birleşmek ve örgütlenmek noktasına getirmiş, her bölgede halkevi ve halkodaları halkımızın artan savaşımının simgeleri olarak kurulmuştur.

Halkevcilik savaşımı halkımızın çağdaş uygarlığa yönelik savaşımıyla bir bütündür, ayrı düşünülemez. Antidemokratik rejimlerin büyük çoğunlukla egemen bulunduğu bir bölgede demokratik rejimi yaşatmak bugüne kadar bir başarı olmuştur. Ne var ki, bu süreci daha ileriye götürmek, biçimsel aşamayı tamamlıyarak rejime çağdaş öz kazandırıcı aşamalarını da bir an önce tamamlamak gerekmektedir. Bu işlemlerin uzun süredir savsaklanması Türkiye'de demokrasiyi tehlikeli dönemeçlere sürüklemiş ve yokolma tehlikesi ile karşı karşıya bırakmıştır. İşte bu noktada halkevcilere en büyük görev olarak demokrasiye sahip çıkmak her türlü antidemokratik eğilimlere ve provokasyonlara karşı savunmak düşmektedir. Türkiye, rejimin bazı çocukluk hastalıklarını başarıyla atlatabilmiş, sarsıntıları kısa zamanda onarabilmiştir.

Çok yönlü gelişme potansiyellerine sahip bulunan ülkemiz dış güçler tarafından yakından izlenmekte toparlanıp güçlü bir devlet olması Ortadoğu dengesi açısından istenmemekte, bu yüzden sürekli olarak iç ve dış s o r u n l a r yaratılmaktadır. Halkevlerinin tüm bu siyasal oyunların ve toplumsal gerçeklerin bilincinde olması, siyasal eylemlerin görüntülerinin altında yatan gerçek nedenleri görmeyi ve en sonunda bu tip eylemlerin kimin işine yaradığını, ülkemizde nelerin gerçekleşmesine yardımcı bulunduğunu her türlü koşullanmanın ötesinde görmeleri gerekmektedir. Türkiye'yi bir iç savaşa sürüklemek isteyen karanlık güçlerin oyunlarına karşı çıkılmalıdır.

Halkevciler toplumsal alanda sürdürdükleri demokrasi savaşımının yanısıra tüzükde bulunan Atatürk ilkeleri doğrultusunda eğitim ve kültür savaşımlarını da etkin biçimde sürdürmek, zorundadırlar. Halkevleri bir siyasal parti veya siyasal örgüt değildir. Aksine kitlelerin yaygın bir düzeyde örgütlendiği bir halk kültür kuruluşudur. Bu nedenle tüzüğün amaç bölümündeki ilkeler doğrultusunda genel toplumsal amaçlı savaşımın yanısıra Halkevlerini diğer demokratik kitle örgütlerinden ayıran ve başlıca özelliği, varoluş nedeni olan kültür işlevi unutulmamalıdır.

Halkevcilik savaşımı gerek genel merkez, gerekse örgüt düzeyinde hergeçen gün daha da önem kazanarak sürmektedir. Ülkemizin dört bir yanında bu savaşıma katılan tüm halkevciler daha bilinçli ve özverili düzeyde bu savaşımı Türkiye Cumhuriyeti çağdaş uygarlık düzeyine ulaşıncaya dek sürdürmelidirler. Güümüz koşullarında bu görevin giderek ağırlık kazandığı unutulmamalıdır.

---

sanat ve kültür çalışmaları

KISA BİR DEĞERLENDİRME ve "ÇAĞDAŞ KOMPOZİSYON"

İbram ERDEM

Esen Yel'i, ilginç mizah öykülerini birleştirdiği **«Zıkkımın Peki»** adlı yapıtıyla tanımıştık. Bu kitaptaki mizah öyküleri gerçekten de günümüz mizah ustalarıyla boy ölçüşecek nitelikteydi. Yazarın bu gücünü, oluşturduğu bu kitabı bir rastlantıya bağlama olanağı yok. Her ne kadar aradan üç yıl geçmesine karşın yeni bir ürün (sanatsal) oluşturmamışsa da, (ya da yayınlama olanağı bulamadıysa da) mizah da getireceği çok yeni ve özgün ürünler vardır. Bu yargıyı **«Zıkkımın Peki»** adlı kitabın hiç değilse ilk altı ö y k ü s ü kanıtlamaktadır. **«Zıkkımın Peki»**ni okuyan herkesin bu yargıyı paylaşacağına inanıyorum. Ve yazarın bu yolda yeni ürünlerini beklediğini sanıyorum.

Ancak, yazar karşımıza bambaşka bir çalışmayla çıkıyor bu kez : **«Çağdaş Kompozisyon»** (1)

Bu tavrı yadırgadığımız sanılmasın. Aksine ülkemizde basın - yayın cuntalarını yırtıp **safda** bir yer yer alabilmek için çok yönlü çalışmayı, çok yönlü ürün oluşturmayı özellikle ön plana almalı, bu tür çalışma yürütülmelidir. Hiç değilse bir yere gelene dek. Bu yargıdandır ki, Esen Yel'in bu eğitim çalışmasını çok yerinde bulduk. Kitabın yerindeliğinin önemli bir başka nedeni daha var.

Şu artık belirlenmiştir : 12 Mart'tan sonra Türkiye'de sınıflar iyice keskinleşmiş, bir birinden ayrılmıştır. Egemen sınıfların «sınıfsız imtiyazsız bir kitleyiz» safsatası çürümüştür, kokmuştur. Bunun onlar da farkındadır. Bu nedenle dünya görüşlerini hayata geçirmek, kitleleri yeni yöntemlerle uyutmak için her dala el atmışlardır. Ellerindeki olanağı (iktidar olma) son santimine dek ivedilikle kullanmışlardır. Bu ivedilik, onların acemiliğini, telaşlarını daha bir ortaya koymuştur. Ne olursa olsun; amacı doğrultusunda (kitleleri uyutmak, efendisinin sömürüsünü hızlandırmak, onu haklı çıkarmak vb.) örnek alınacak bir biçimde çalışmaktadır. Acemiliği avantajımızdır.

Öğretmenler daha bir titizce işe sarılıp dallarıyle ilgili çağdaş çalışmalar ortaya koymalıdırlar. Bu komik kitapların varlığından, komikliğinden bunalan öğrenciler arayınca bir şey bulabilmelidirler. Hatta çok önemli bir gereksinimi dolduran kitaplar bulmalıdırlar. Yoksa iyi niyet hesaplarının oranı düşer.

İşte Esen Yel bir katkıda bulunmuş bu düşünceyle. **«Çağdaş Kompozisyon»** adlı yapıtını oluşturmuş.

«Çağdaş Kompozisyon» adlı yapıt beş bölümden oluşturulmuş. I - Sanatın Doğuşu ve Gelişme Evreleri : Yazar, bu bölümde sanatın (bilimsel gözle) doğuşunu, kaynağını vermiş. Sanatın geçirdiği evrelere bakmayı gerekli görmüş. «Sanat, insanlık tarihiyle ortaya çıkmış toplumsal bir olgudur. Ve insanlık nasıl belli aşamalardan geçerek bir evrim süreci geçirmişse sanat da böyle bir evrim geçirerek sürdüregelmiştir varlığını. Sanatın geçirdiği evreleri iyice anlayabilmek için, insanlığın insan toplumlarının geçirdiği evrimi çok iyi bilmek gerekir. (Çağdaş Kompozisyon, s. 9) düşüncesiyle yola çıkarak, ilkel komünal toplumda, köleci toplumda, feodal toplumda, kapitalist toplumda sanatın geçirdiği evreleri vurgulamış.

Toplumlar arasındaki geçiş verilirken sanatın çizgilerinin kalınlaştırılmamış olması bizce kitabın eksiğidir. Yazar burada bu çizgileri sezdirmekle yetinmiş. Salt toplumların iç gelişimi verilmiş. Bu nedenle de sanatın gelişimi berrak bir biçimde ortaya serilememiş. Ancak, bu dalda şimdiye dek **bu tavırla** bir eser oluşturulmadığı için yazarın bu çalışma biçimi çok yerindedir. Eksikleri de kuşkusuz bir «ilk» olmanın dezavan t a j ı n d a n gelmektedir.

Dile ayrılmış ikinci bölüm. II - Dillerin Doğuşu ve Gelişimi. Bu bölümde de bilimsel verilere yaslanmış yazar. Charles Darvin'in, VVilhelm Vundt'un görüşlerini alıyor. Onları tanık gösteriyor görüşünü inandırıcı kılmak için. Yine bu bölümde yararlanılması gereken yapıtlar vardı : Son yıllarda yurdumuzda da yayınlanan, «Tarihte Neler Oldu?» adlı yapıt. «nsanlığın Tarihi» ve «İnsan Nasıl İnsan Oldu» adlı yapıtlar. Yazar bu bölümde ayrıca; Türk Dilinin Gelişimi, Güzel Konuşma ve Yazmanın Temel İlkeleri konularını da işlemiş.

Üçüncü bölüm : III - Güzel Konuşma temel başlığıyle oluşmuş. Konuşma ile ilgili tüm ögelere yer verilmiş. Tanımları yapılmış. Anlatımı kuruluktan tekdüzelikten de, çeşitli öykü, fıkra ve masal parçalarıy la kurtarmış yazar.

(Devamı var)

(Esen Yel, Çağdaş Kompozisyon, Okur Yayınları, kasım 1976)

